

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Małgorzata Gierszon

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **M. T.**

w przedmiocie wyroku łącznego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 15 lipca 2020 r.,
kasacji, wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt II AKa (...)
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w B.
z dnia 10 listopada 2015 r., sygn. akt III K (...),

- 1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwalnia skazanego M.T. od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 10 listopada 2015r., sygn. akt III K (...), Sąd Okręgowy w B., stosując przepisy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 396) w zw. z art. 39 § 1 i 2 k.k.s. połączył skazanemu M. T.:

- kary grzywny orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w B. w sprawach: III Ks (...), XIII Ks (...), XIII Ks (...), III Ks (...), XIII Ks (...) i Sądu Okręgowego w B. w

sprawie III K (...) i wymierzył mu karę łączną grzywny w wymiarze 420 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki za równoważną kwocie 40 zł,

- kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w B. w sprawie III K (...) za czyn popełniony w okresie od 31.01.2000 r. do dnia 28.09.2001 r. oraz Sądu Okręgowego w B. w sprawie III K (...) i wymierzył mu karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku).

Na poczet orzeczonej kary łącznej grzywny zaliczono skazanemu grzywny uiszczone w sprawach podlegających łączeniu (pkt II wyroku), w pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawiono do odrębnego wykonania (pkt III wyroku) oraz na podstawie art. 572 k.p.k. umorzono postępowanie w zakresie kar orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w B. w sprawie XIII Ks (...) oraz Sądu Rejonowego w B. w sprawie III K (...) za czyn popełniony w okresie od czerwca 2004 r. do lutego 2006 r.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy skazanego, w której podniesiony został zarzut rażącej niewspółmierności kary łącznej pozbawienia wolności, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 12 maja 2016 r., sygn. akt II Aka (...), zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji utrzymał w mocy.

Na skutek kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 7 grudnia 2017 r., III KK 175/17, uchylił zaskarżony nią wyrok Sądu odwoławczego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...).

Procedując powtórnie Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 13 marca 2018 r., sygn. akt II Aka (...), zmienił wyrok w zaskarżonej części (tj. kary łącznej pozbawienia wolności) w ten sposób, że wymierzoną karę pozbawienia wolności obniżył do 4 lat.

Kasację od tego ostatniego wyroku wniósł obrońca skazanego zarzucając w niej „rażące naruszenie prawa mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia:

1. obrazę prawa materialnego:

1. art. 85a k.k. – poprzez jego niezasadne zastosowanie w realiach wyroków jednostkowych niniejszej sprawy, do których znajdują zastosowanie przepisy art. 85 i n. k.k. w brzm. Sprzed 1.07.2015 r. z ich znacząco odmiennymi dyrektywami wymiaru kary łącznej,

2. art. 108 k.k. – poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w odniesieniu do kwestii zatarcia skazań M. T., co skutkowało nieprawidłowym obuinstantyjnym stanowiskiem w tej mierze – w sytuacji, gdy doszło w międzyczasie do zatarcia omawianych skazań (istotna okoliczność dla prognozy kryminologicznej jako ważnego elementu wymiaru kary łącznej – art. 53 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w brzm. sprzed nowel. z 20.02.2015 r.),
3. art. 53 § 2 k.k. w zw. z art. d. 86 § 1 k.k. i art. 571 k.p.k. – poprzez błędną wykładnię aspektu stanu zdrowia skazanego dla kary łącznej pozbawienia wolności,
4. obrazę przepisów postępowania:
 1. art. 442 § 3 w zw. z art. 518 k.p.k. – polegającą na nienależytym zastosowaniu się SA do zapatrywań prawnych Sądu Najwyższego zawartych w wyroku z dnia 7.12.2017 r. w zakresie znaczenia stanu zdrowia osoby skazanej przy orzekaniu kary łącznej;
 2. art. 424 § 1 i 2 (prawdopodobnie k.p.k. – uwaga SN) w zw. z art. 53 § 2 i d. 86 § 1 k.k. – w wyniku zasadniczych wadliwości motywacyjnych zaskarżonego wyroku w odniesieniu do przesłanek wymiaru kary łącznej – polegających przede wszystkim na:
 - niezajęciu sprecyzowanego stanowiska w przedmiocie rozpiętości związku czasowego pomiędzy czynami objętymi wyrokiem w spr. III K (...) SR i III K (...) SO,
 - niedokonaniu wymaganej (rzeczywistej, jednoznacznej i czytelnej) oceny charakteru poprzednich skazań,
 3. art. 7 k.p.k. – na skutek zachodzącej dowolności i ocen sądu odwoławczego w kwestiach istotnych dla końcowego rozstrzygnięcia,
 4. art.(d.) 433 § 1 w zw. z 453 § 2 i 6 k.p.k. – wskutek niedokonania analizy pełnej treści pisma skazanego z dn. 11.01.2016 r. w ważkich aspektach dotyczących charakteru czynów objętych jego uprzednimi skazaniami,
 5. art. 410 w zw. z art. 168 i 458 k.p.k. w zw, z art. 53 § 2 i d. 86 § 1 k.k. – z racji niepoddania pod rozagę (przy całościowej ocenie dwóch przedmiotowych przestępstw) podawanych przez skazanego okoliczności (fakty notoryjne) o istotnym dla tej dla tej ogólnej oceny znaczeniu,

6. art. 437 § 2 (w brzm. sprzed 1.07.2015 r.) k.p.k. w zw. z art. 36 pkt 2 i art. 37 ustawy z dn. 27.09.2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247) – wynikiem nieuchylenia przez SA (z powodu zakresu oraz wagi zaistniałych uchybień I-instancyjnych) wyroku SO do ponownego rozpoznania,
7. nadto, art. (d.) 433 § 1 k.p.k. – skutkiem nieprawidłowego stanowiska SA co do zakresu oraz granic rozpoznania apelacji przez ów Sąd” (tak w oryginale – uwaga SN).

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd odwoławczy.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w B. wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej i stanowisko to podtrzymał uczestniczący w rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Rację przyznać należy oskarżycielowi publicznemu, że wniesiona w tej sprawie kasacja jest oczywiście bezzasadna. Jej oddalenie na rozprawie w oparciu o przepis art. 535 § 3 k.p.k. zwalniało Sąd Najwyższy od sporządzenia pisemnego uzasadnienia z urzędu. Zważywszy wszelako na fakt, że skazany jest pozbawiony wolności, a w toku rozprawy kasacyjnej nie był reprezentowany przez przedstawiciela procesowego (obrońca z wyboru, który nie stawił się na rozprawę kasacyjną, został ustanowiony wyłącznie do sporządzenia i wniesienia kasacji), uznać należało za wskazane sporządzenie pisemnych motywów wydanego rozstrzygnięcia i to bez oczekiwania na złożenie przez skazanego wniosku, o którym mowa w art. 535 § 2 zd. 1 *in fine* k.p.k.

Analiza wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie pozostawia wątpliwości, że pomimo wielości sformułowanych zarzutów nie tylko że jest ona nietrafna, lecz nawet w odniesieniu do części z tych zarzutów mieści się wręcz na granicy dopuszczalności.

Tak ocenić należy te zarzuty, w których pod pozorem naruszenia prawa materialnego (zarzut z pkt. 1 lit. c) lub procesowego (zarzuty z pkt. 2 lit. c, d, e) kwestionuje się w rzeczywistości ustalenia faktyczne albo też wskazując błędnie na naruszenie prawa podnosi się *de facto* niedopuszczalny na etapie postępowania kasacyjnego zarzut niewspółmierności kary (art. 523 § 1 zd. 2 k.p.k.).

Co więcej, skarżący powołuje się przy tym na okoliczności, które w toku postępowania o wydanie wyroku łącznego nie są, lecz nawet wręcz nie mogą być brane pod uwagę przy określaniu wysokości kary łącznej. Tak ocenić należy te twierdzenia autora kasacji, który odwołując się do pisma oskarżonego z dnia 11 stycznia 2016 r. wywodzi, że nie został przy wyrokowaniu uwzględniony fakt notoryjny jakim był kryzys gospodarczy istniejący w Polsce w czasie objętym czynami przypisanymi skazanemu w wyrokach Sądu Rejonowego w B. z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III K (...) oraz Sądu Okręgowego w B. z dnia 10 czerwca 2009 r., sygn. akt III K (...), za które wymierzone zostały kary pozbawienia wolności objęte następnie w tym zakresie orzeczoną i kwestionowaną w apelacji, a obecnie w kasacji, karą łączną. Pomijając w tym miejscu nawet tę oczywistość, że przenoszenie kwestii kryzysu gospodarczego na przestępstwa oszustwa, popełniane z zamiarem bezpośrednim i to kierunkowym jest co najmniej nieporozumieniem, podkreślić należy, iż okoliczność taka mogłaby mieć znaczenie wyłącznie w toku postępowań merytorycznych zakończonych powołanymi wyżej prawomocnymi wyrokami, a nie przy orzekaniu kary łącznej w wyroku łącznym, w toku którego okoliczności wpływające na ocenę stopnia winy, czy szkodliwości społecznej czynów, co do których już prawomocnie orzeczono, uwzględniane być nie mogą.

Ocena nieskuteczności zarzutów naruszenia prawa materialnego (art. 53 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 1 lipca 2015 r. – pkt. 1 lit. b i c oraz pkt 2 lit e) w powiązaniu z narzutem naruszenia prawa procesowego: art. 571 k.p.k., art. 424 § 1 i 2 k.p.k., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 168 k.p.k. i art. 458 k.p.k. została już dokonana w uzasadnieniu zapadłego w toku tego postępowania wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2017 r., III KK 175/17 i brak powodów aby ją w tym miejscu powtarzać. Można wyrazić jedynie zdziwienie, że obecny obrońca, będący także autorem wcześniejszej kasacji, z uzasadnienia Sądu Najwyższego nie wyciągnął w tym przedmiocie odpowiednich wniosków, powtarzając wcześniejsze błędy, a w pozostałym zakresie zawartym tam wywodom sądu kasacyjnego nadał znaczenie i sens, który z nich absolutnie nie wynika.

Dotyczy to w szczególności kwestii wpływu stanu zdrowia skazanego na określenie wysokości kary w ramach wydawanego wyroku łącznego. Sąd

Najwyższy wprost wskazał wówczas, że tego rodzaju okoliczności jak opinia o zachowaniu skazanego w okresie odbywania kary, jego warunki rodzinne, majątkowe i stan zdrowia, o których mowa w art. 571 § 1 k.p.k., mogą mieć znaczenia dla wymiaru kary łącznej, nie można im jednak nadawać nadmiernego znaczenia. Tak też, prawidłowo wskazanie zawarte w uprzednim wyroku kasatoryjnym odczytał Sąd Apelacyjny w (...), a obecne twierdzenie skarżącego w tym przedmiocie stanowią niczym nieuzasadnione supozycje.

Sąd odwoławczy trafnie odniósł się do związku podmiotowo – przedmiotowego przestępstw co do których zapadły prawomocne wyroki, a twierdzenie autora kasacji, że motywacja w tym zakresie jest wadliwa to nic innego jak wyłącznie jego subiektywne odczucie oraz polemika i to z ustaleniami faktycznymi sądu wbrew dyspozycji powołanego już wcześniej art. 523 § 1 k.p.k.

Podzielić należy w całej rozciągłości stanowisko oskarżyciela publicznego zawarte w pisemnej odpowiedzi na kasację co do zarzutów podniesionych w pkt 2 lit. f i g kasacji, a ponieważ to pismo procesowe zostało doręczone stronom Sąd Najwyższy czuje się zwolniony od powtarzania zawartych tam treści.

Całkowicie bezpodstawny był zarzut naruszenia art. 108 k.k. (pkt 1 lit. b kasacji). Pomijając nawet tę oczywistość, że zarzut taki nie był podnoszony w apelacji obrońcy, kategorycznie stwierdzić należy, że o zatarciu uprzednich skazań M. T., i to w sprawach, w których orzekano wyłącznie kary grzywny, nie może być mowy. Skarżący, powtarzając twierdzenia wyrażane przez skazanego w jego pismach całkowicie pomija, że pierwszym skazaniem, za jakie wymierzono wyżej wymienionemu karę grzywny, był wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 marca 2004 r., sygn. akt III Ks (...), a orzeczona tym wyrokiem grzywna została wykonana dopiero w dniu 24 maja 2013 r. Inne grzywny orzeczone w późniejszych wyrokach nie mogły więc, pomimo wykonania tych kar, ulec zatarciu przed datą zatarcia skazania w tej pierwszej sprawie. Ponieważ w międzyczasie doszło do prawomocnych skazań na kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach co do których zapadł wyrok łączny, reguła ustanowiona w art. 108 k.k. uniemożliwia zatarcie wszystkich wcześniejszych skazań do czasu zatarcia skazania za wymierzoną M. T. karę łączną pozbawienia wolności.

Jedynym błędem popełnionym przez Sąd Apelacyjny w (...) było powołanie się w uzasadnieniu swojego orzeczenia na art. 85a k.k. To uchybienie, wytknięte przez skarżącego w pkt 1 lit.a kasacji, nie ma jednak charakteru naruszenia prawa, a tym bardziej rażącego i mogącego mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku i traktować należy je wyłącznie jako błąd metodologiczny. Prawdą jest, że w niniejszej sprawie miały zastosowanie przepisy dotyczące kary łącznej obowiązujące przed dniem 1 lipca 2015 r., ponieważ wszystkie skazania uprawomocniły się przed tą datą i tak też rozstrzygnął w swoim wyroku łącznym Sąd Okręgowy w B.. Nie mógł więc mieć również zastosowania art. 85a k.k. dodany ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396). Rzecz jednak w tym, że nietrafnie powołując wskazany przepis Sąd odwoławczy w rzeczywistości korygując (zresztą na korzyść skazanego) wymiar kary łącznej pozbawienia wolności i odwołując się do takich desygnatów branych pod uwagę przy wymiarze tej kary, jak cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, nie musiał wcale stosować powołanej wyżej normy materialnoprawnej. Także bowiem pod rządami przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r. przyjmowano, że skoro wymiar kary łącznej jest formą wymiaru kary – wprowadzie specyficzną, ale jednak – to mają do niego zastosowanie dyrektywy wymiaru kary, w szczególności ogólne dyrektywy wymiaru kary określone w art. 53 § 1 k.k. (zob. J. Majewski: Kodeks karny. Komentarz do zmian art. 85(a) Kodeksu karnego, LEX 2015, teza 1 i powołane tam piśmiennictwo). Oczywiście jest przy tym, że nie wchodziły w grę dyrektywy odwołujące się do okoliczności przyjętych za podstawę wymiaru kary za poszczególne prawomocnie osądzone przestępstwa takie jak stopień winy i stopień społecznej szkodliwości czynu, były bowiem one uwzględnione w ramach rozstrzygnięć zapadłych w wyrokach objętych następnie wyrokiem łącznym. Natomiast wskazane było uwzględnianie okoliczności prewencyjnych w odniesieniu do sprawcy oraz w zakresie społecznego oddziaływania. Pisemne motywy poddanego kontroli kasacyjnej wyroku nie pozostawiają wątpliwości, że wskazane w art. 85a k.k. dyrektywy, uwzględnione

zostały przez sąd *ad quem* wyłącznie w tym, dopuszczalnym również wcześniej (właśnie w oparciu o art. 53 § 1 k.k.), aspekcie.

Reasumując całokształt przedstawionych powyżej rozważań stwierdzić więc należy, że wbrew wywodom skarżącego Sąd odwoławczy nie dopuścił się w żadnym zakresie naruszenia prawa mającego przy tym charakter rażący i mogący mieć wpływ na treść orzeczenia. Implikowało to oddaleniem kasacji jako oczywiście bezzasadnej w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zwalniając skazanego od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy kierował się przepisem art. 624 § 1 k.p.k. mając na względzie okoliczności, które na wcześniejszym etapie postępowania okołokasacyjnego, skutkowały wyznaczeniem mu obrońcy z urzędu.